Број 63 У Новом Саду, у уторак 15 марта 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима два недеље и свеца јадаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чанића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

О нама Србима у аустријском сабору.

Беч, 12. марта.

У аустријском сабору говорило се неколико дана о предлогу Дершате. Тај се предлог тицао даље заједнице између Аустрије и Угарске. Дершата је тражио, да се изабере одбор од 48 лица, који ће испитати све ствари које се односе на заједницу између Аустрије и Угарске, а цел му је: ако се покаже да Аустрија има штете од тога и штете од онога што хоће Мађари, онда да се кида с Угарском.

Предлог Дершатин је примљен. А показало се, да не вичу само у Угарској: кидајмо с Аустријом, него већ јако вичу и у Аустрији: кидајмо с Угарском! И нема сумње да ће до тога и доћи. Добро је рекао један посланик: Између Аустрије и Угарске постоји свеза, брак, који је све несретнији. Обе стране не могу више да издрже, свака страна се тужи, да је она друга страна крива и ту је најбољи лек — развод.

Том приликом је говорио у сабору и далматински посланик Фери. Говорио је много о народносном питању у Угарској о берзевицијевом предлогу и о школама.

Позивао се на књижицу Јаше Томића „На преломy“. Он је из те књижице превео читаве стране и читао их на сабору. Изнео је поглавито она места, где Томић говори о томе: каква је управа по српским и румунским селима. И изнео је неке бројеве које је изнео Томић За време читања тих извода из Томићеве књижице било је велико чуђење у аустријском сабору.

За тим је говорио посланик Фери и о последњим изборима у Угарској. Изнео је како је прошао Томић у бело-црквском срезу, др. Славко Милетић у панчевачком срезу и др. Пап од Базешћа у једном румунском срезу. У аустријском сабору су посланици вртили главама и неисказано се чудили, кад су чули, како у Угарској народносне посланичке кандидате прате жандари, како у средини војничког круга морају да држе програмне говоре и т. д. Ове ствари које изгледају невероватне и каквих нема нигде на свету, изнео је посланик Фери доста опширно.

О берзевицијевом предлогу говорио је такође и рекао да тај предлог иде за тим да заглупи децу немађарских народа у Угарској.

За време Феријевог говора био је у аустријском сабору утисак тај, да је и у Угарској много што шта труло и да у Аустрији ипак нема тога, што се у Угарској догађа.

Стање које постоји у аустро-угарској монархији такво је, да ће брзо морати доћи до промене. С тим стањем нису задовољни Немци, нису задовољни Мађари, нису задовољни други народи. Добро би било да се промене учине на опште задовољство, а то није немогуће, јер сви већ виде, да је пошло куд не ваља и да треба тражити праведнију основу, па да сви буду задовољнији. ○

Прослава патријарха Георгија.

Јуче, у недељу, прославио је патријарх Бранковић седамдесет пету годину свога живота И ако се не варамо, педесету годину своје свештеничке службе. А могао је прославити уједно и тридесету годину од своје прве проневере.

„Српски Сион“ који је и до сад био шарен, изашао је у славу тог дана још и са шареним словима. А на првом месту има и чланак који толико кади оца Георгија, да се од силног тамјана и самом писцу по злило.

Каже, да неће овом приликом да наводи све, што је до сада учинио отац Георгије. И добро је; јер да је почео да наводи његове проневере, већ би само то изнело неколико бројева „Српског Сиона“.

„Српски Сион“ могао је хвалити онога, кога слави, и то му не би толико замерили. Али он се дрзнуо да нападне народ наш у прошлости и у садашњости. Он каља народ, да опере свога госу оца Георгија. А на то ћемо већ рећи две три речи

„Српски Сион“ доказује, да су многи наши патријарси били нападани од народа. Њему није било ни пре ни сад доста родољубља. Народни представници нису имали доста увиђавности и родољубља, а криви су и они архијереји „који су се поводили за народом“ држећи да ће као народне владике понајпре доћи до столице српских патријарха. Жали што је и Герман Анђелић преживео црне дане, а вели да има увек владика, који ће погледати на патријарашку столицу да дођу до њеме којим путем.

На жалост ово последње је истина.

Али зар није баш Герман Анђелић сео на столицу српских патријарха недозвољеним начином?! И зар није баш и слављеник патријарх Георгије одрекао се своје младости, својих начела, својих идеала, да се усипужа на патријарашку столицу. Зар није издао своју странку и преко ноћ прешао у логор Германа Анђелића, само да постане владика?!

Где је ту достојанство човечије, где врлине? Нема ништа од тога. Него смо видели отимање о даљске приходе, видели ону пожуду за новцем, која је навела патријарха Георгија и на проневере...

И кад ће већ једаред тај човек престати да слави и да се слави. И кад ће већ једаред престати његов лист, да га узносе као узора и да нам га поставља за пример?!

Ми се у једном слажемо са „Српским Сионом“, а то је: Нека Бог даде оцу Георгију и на даље живота и здравља, и да још за живота свога дочека онаково признање од народа свога, какво је заслужио. Ако има правде у свету, а ми верујемо да је има, он ће то и дочекати.

Арнаутски покрет у Пећи

Пећ 6. марта

Арнаути још никако да се разиђу. Католички фратрови их подбадају да истрају и „да је њихова будућност.“ Нашег мутесарифа Арнаути до сада још нису напали, јер му је пошло за руком да створи расцеп међу њима. Неколики арнаутски „фисови“ (родбине племенске) штите пашу и не даду, да га они други фисови нападну.

Валија је попустио Арнаутима и сменуо досадашње чланове пећког суда. Каква је правда код нас, можете судити по томе, што се сада Арнаути договарају, кога да предложе валији за судије! Арнаути који су од фратрова примили новац заклели су се њима, да ће дићи устанак, и за сада држе да ће се фратрови задовољити, што су учинили са судом.

Сада се проносе гласови, да су Арнаути везали бесу („заверили се“) да неће дирати у Србе пећанце, само им је намера, да из Пећи отерају мутесарифа, који се њима не допада и да поставе њима повољан суд.

Фратровима је ово мало и за то су љути на Арнауте.

Арнаути се још баве у пећској околини, и оно мало војске, што је има у Пећи (400 на броју) дању и ноћу чува, да Арнаути у маси не уђу у Пећ. Поједини Арнаути, наоружани до зуба иду пећским сокацима. Чаршија је за сада отворена.

3 ћег марта десило се у Пећи ово крволочно убиство. Србин Лука Ристић заптија (полицајац) идући путем кроз чаршију, нападнут је од Рамиза дуванџије. Рамиз извуче наоштрен јатаган и смртоносно рани Луку у главу. Лука се маши руком за оружје, али га Рамиз предухитри и јаким ударцем одсече му руку. Комаће од тела несретног Луке и одвојена рука лежали су на сред чаршије, а проклети Рамиз оде слободно кући носећи свој крвав јатаган у рукама. Јадна и жалосна власт још ништа није учинила због овог убијства

Ф.

Руско-јапански рат.

Са бојишта нема новијих вести осим што се потврђује, да о потери Руса не може више бити ни говора. Јака руска позадница штити руске чете, које заузимају утврђена места, која су им раније већ одређена била. Руска војска сачињава већ једну организовану целину и сви делови њени стоје у међусобној вези.

О великој битци на мору говори се највише, но она тек има да наступи. Лажна је вест, да је јапанска флотила напала некоје бродове Рождественскове флоте. О њој се већ више и не говори и прешло се преко ње, као већ преко небројене лажи у овом рату. Међутим се сваког часа очекује вест, да се флота адмирала Небогова спојила са флотом Рождественсковом. Већ је стигла вест из Суеца, да је она одатле отпутовала. Хоће ли тада Рождественски одмах напред и куда ће и то је за сад врло тешко рећи. Сигурно је само то, да обе флоте нису већ далеко једна од друге.

Пазимо на своје бирачко право.

Довршена је листа бирача новосадских житеља за идућу годину. Она је већ изложена у магистрату сваком на углед. Дакле сваки има права да оде и види, да ли је уведен у бирачку листу. Ако није има да постражи да га уведу. Добро је да свако понесе своју порезну књижицу, јер ће њоме најлепше доказати своје изборно право. Право гласа има сваки новосадски житељ, који плаћа најмање четрдесет круна годишње државне порезе. Упозорујемо наше Србе, да не буду нехатни него нека оду и виде је су ли уведени у бирачке листине, ако т. ј. имају права да буду бирачи т. ј. ако плаћају бар четрдесет круна годишње државне порезе. Сваки од нас треба да пази на своје бирачко право јер је само наш немар крив, да многи Србин који би требао да је бирач није то Који год жели у том каква упутства, савета, и т. д. нека се слободно обрати на уредништво наше, оно ће му радо помоћи, да утврди своје бирачко право. Само нека свако похита јер по закону од јуче понедеоника па за четрнаест дана може да рекламира своје бирачко право. Изборне листине могу се за све то време и пре и после подне у званично време видети у магистрату. Бирач има права да види и за другог да ли је у изборној листи, а тако исто да уложи уток ако зна да је ко неправедно уведен у те листине.

Бирачки цензус

у уздинском, панчевачком, пардањском, турско-бечејском и турско-кањишком срезу.

1) *У уздинском срезу*: Алибунар 9·72 К., Баранда 22·08 К., Ботош 40·66 К., Црепаја 18·60 К., Чента 20 К, Добрица 16·82 К., Фаркаждин 18·60 К., Фердинанд-фалва 22·38 К., Идвор 18 К., Иланца 7·86 К., Јарковац 18·60 К., Селеуш 11·20 К., Маргитица 12·78 К, Опова 21·20 К., Орловат 31·12 К., Уздин 20 К. Петрово Село 9·60 К., Перлез 31·12 К., Ново Село 16·20 К., Рудолфсгнад 18·54 К, Шандор-фалва 12·20 К., Самош 14·50 К., Сефкерин 4 К., Томашевац 20 К., Сакуле 22 К. и Сент-Михаљ 10·60 К.

2) *Панчевачки срез:* Јабука 4·10 К., Ковачица 20 К., Овча 4·10 К., Борча 4 К., Брестовац 11·20 К., Долово 11 К., Францфелд 11·20 К., Глогоњ 4·10 К., Хертеленди-фалва 15·78 К., Омољица 4 К., Лајош-фалва 18·60 К., Иваново 4·10 К., Старчево 11 К., Дебељача 16·20 К. и Панчево: за њега важи 3. §. XXXIII. законског чланка од 1874. године.

3) *Пардањски срез:* Аурелхаза 27 К. 14 п., Бобда 23·76 К., Чавош 20 К. 26 п., Чебза 14·92 К., Дињаш 22·70 К., Фодорхаза 14·42 К., Фењ 24·58 К., Гад 14·42 К., Ђилвес 21·54 К., Јаношфелд 15 К., Мађарски Итебеј 36·34 К., Српски Итебеј 23·56 К., Иштванфелд 23·56 К, Иванда 27·66 К., Капталан-фалва 26·32 К., Керестеш 11·68 К., Македонија 18·56 К., Модош 26·32 К., Немет 19·04 К., Старо Село 22·54 К., Стари Телек 15 К, Српски Пардањ 23·48 К. Немачки Пардањ 18·26 К., Рудна 11·68 К., Шурјан 18·20 К., Мађарски Св. Мартон 15 К., Српски Св. Мартон 23·92 К., Ујпеч 26·66 К. и Ујвар 27·14 К.

4) *Турско-бечејски срез*: Врањево 35·24 К., Башахид 30·78 К., Беодра 26 К., Карлово 42·17 К., Кумане 35·88 К., Меленце 25 К., Велики Бикач 25 К., Тараш 24 К., Тополље 25 К., Турски Бечеј 37·22 К.. и Пута-Ново-Село 25 К.

5) *Турско-кањишки срез*: Бађанхаза 23·06 К., Чока 33·88 К., Деска 17·64 К., Врбица 13·94 К, Црна Бара 29·34 К., Ференцсалаш 17·64 К., Ђала 33·20 К., Јазово 23·64 К., Јозефово 31·40 К., Клара-фалва 17·64 К., Кибекхаза 15·06 К., Мађарски Падеј 32·38 К., Мајдан 29 К., Моноштор 33·88 К., Стара Беба 25·06 К., Оросламош 29 К., Стари Сент-Иван 33·20 К., Пуста Крстур 25·06 К., Рабе 29 К., Санад 22·78 К., Српски Крстур 34·74 К., Српски Падеј 32·38 К., Сириг 30·40 К., Турска Кањижа 35·10 К., Сент-Миклош 23·64 К. и Нови Сент-Иван 41·16 К.

Шта чини пијанство.

Никоја страст на свету није тако убитачна, као пијанство. Оно не само што упропасти пијаницу, него је прави ужас за целу породицу и потомство. Директор болнице за умоболне у Паризу, др. Лагрен посматрао је живот 215 породица алкохоличара до трећег, колена. Тих 215 породица имало је 819 потомака. Од тих је 16 мртво рођено, 37 се родило пре времена, 121 умрло је у првом месецу, 38 било је наклоњено јектици, 55 умрло је од јектике, 145 било је умно болесних. Свега 412 неспособних за живот и обогаљених потомака! Заиста, страшни податци.

Робовао за другог.

Сељак Филип Паушек из Нових Микановаца, осуђен је пред осечким судбеним столом на 2 месеца затвора и требао је 17. јануара ове године доћи у затвор. Да избегне, споразуме се са својим рођаком Мијом, да Мија место њега одседи за 100 круна. И тако је Филип Мију одвезао у Осек, пријавио га тамничару, који Мију и затвори. Међутим је изишло дело на видело и тако ће сада обојица ради завађања суда, бити кажњени.

„С. Н.“

Венчаница турске принцезе.

Кћи данашњег турског цара, султана Абдула Хамида, удаће се за сина турског министра правде и отац јој је набавио скупоцену хаљину. Хаљина је везена златом и у вез је уметнут бисер и друго драго камење. Док је хаљина рађена, чувала је стража целу радионицу, да везиље штогод не украду. Цела хаљина стаје једну маленкост од — 200 хиљада круна.

Највећи отров.

До сада се држало да је највећи отров који одмах убија, Цијановодоничка киселина. Али сада су пронашли још опаснији отров. Тај су отров назвали Какодил-Цијанид. То је бео прашак, који се на 33 степена топлоте топи а загрејан до 140 степени почиње врити и при том издваја лаку пару. Оиај отров је тако јак да је довољно само једна петина грама да буде у затвореном простору где се налази пуно људи, па да сви помру.

Кратке вести.

— У Немачкој из године у годину нагло расте број самоубистава. Прошле године износио је број самоубилаца преко 13 хиљада. Године 1903. тај је број износио 12 хиљада а 1902. било је око 11 хилада особа, које су саме себи одузеле живот.

— У Хјертсбергу (Шведској) је свештеник Сјефорд, коме је 26 година, убио секиром свог оца опет свештеника, старца од преко 60 година.

— Министар унутрашњих послова у Француској дао је из државне касе на предлог сенатора Пиота 200 франака (од прилике толико исто круна) једном француском раднику, који има 26-оро деце

— У Амијенсу (у Француској) умр'о је чувени романописац Жил Верн у 78-ој години. Његова дела „Царев Гласник“ и многа друга налазе се и српском преводу.

Време.

Према телеграфском извештају од 14. марта, може се очекивати блажије време а местимице и киша.

Брзојави „Застави“.

Стигли 14 марта ноћу.

Страјк.

Ђенђеш. Зидари који обуставише рад, напали су стране раденике, који су долазили железницом. Настала је крвава туча. Зидарски подузимачи Вирт и Сајер пуцали су на раденике који обуставише рад и једног тешко ранише. Позвана је војска.

Руско-јапански рат.

Токио Јапанци иду према Кирину. Ојама је обавестио гувернера од Кирина да 10. априла тамо стиже.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 14 марта.
(Брзојавни извештај).
Куповина је чврста.

Готова роба.

Раж прве каквоће 14 кр 70 пот. до 14 кр. 80 пот.
Раж средње каквоће 14 кр. 60 п до 14 кр. 65 п.
Јечам за храну 14 кр. 60 пот, до 15 кр — пот.
Јечам за кување пива 14 кр. 35 пот. до 14 кр. 60 пот.
Зоб прве каквоће 14 кр. 60 пот. до 15 кр. 20 пот.
Зоб средње каквоће 14 кр. 40 пот. до 14 кр 60 пот.
Кукуруз домаћи 16 кр. — пот. до 16 кр. 10 пот..

Термини.

Жито за април 18 кр. 32 пот. до 18 кр. 34 пот.
Жито за мај 18 кр. 20 п. до 18 кр. 22 п.
Жито за октобар 16 кр. 66 п. до 16 кр. 68 пот.
Раж за април 14 кр. 74 пот. до 14 кр. 76 пот.
Раж за октобар 13 кр. 44 п. до 13 кр. 46 пот.
Кукуруз за мај 15 кр. 04 пот. до 15 кр 06 пот.
Кукуруз за септембар 14 кр. 84 пот. до 14 кр. 86 п.
Репица за август 23 кр 40 п. до 23 кр. 60 пот Све од 100 клг.

Течај новца.

Наполеон (20 франака) 19 кр. 07 пот. 20 марака (у злату) 23 кр. 46 пот.

ЛИСТАК.

Правим путем.

Новела (из савремена живота)
(у два дијела)
Од **А. Н. Красницкога**
с рускога превео: М. Р.
(Наставак.)

— Старо је далеко; — било па прошло и травом зарасло! Сад сам ти ја брате скоро на површину испливао. Још нешто мало труда, па ћу бити на путу на врх.

— Драго ми је да се твоји снови испуњују.

— И радуј се!.. Али, шта је с твојима? Како се сад налазе?

— Зашто то питаш?

— Сјећаш ли се да смо разговарали о тражењу среће! Јеси ли је нашао?

— Увјерен сам, да ћу је наћи!

— Дакле нијеси је још нашао. Знао сам ја то. Опрости брате, ако будем пророк, па ти кажем, да је нећеш ни наћи!

— По чему то судиш?

— Какву срећу има острига у својим љускама? Ваљда ту, да доспије у господски желудац?!

— А да шта? За остригу може бити и у томе срећа!

— Остригина! Али ја и ти нијесмо остриге, па и не можемо да будемо задовољни њиховом срећом.

— Сваки у томе питању суди по своме.

— Опрости ми, видим да се почињеш већ да срдиш; увриједио сам ти болесну страну; опрости нећу више!

И заиста није више навраћао говоре на ту тему, чему се отац Коста искрено обрадовао. Он бјеше далеко од пријатеља и њихова гледишта на идеал сад су се разлазила и нијесу могла бити близу као прије.

С Маријом Сергјејевном бјеше Подвисоцки извјештачено уљудан. И с њом је покушао да заподјене разговор на тему о пагубном животу, о оскудици среће у том животу, и почео је по мало по пријатељски да кори оца Косту.

— То је право варварство, Марија Сергјејевна! — говораше он.

— У чему је варварство? — зачуђено запита она.

Па то: завући се овђе у пустињу и живити међу овим сељаштвом! Како би он вас поштедио, кад му ни сама себе није жао! Јел те да то није паметно?!

— Не говорите тако Никола Павловићу; ми не живимо овђе дуго, па какве смо већ радости имали. Свуда се може живити. По мом мњењу овђе није горе него у пријестоници!

— Је ли могуће?

— Увјеравам вас, да јест! Треба само наћи радости; треба само знати наћи их, па ће се оне увијек наћи.

— Научите ме тој вјештини! Отворено вам кажем, ја не би био у стању да нађем овђе ма и најмањи зрачак среће.

— Шта ви тражите од живота?

— Оно, што сам заслужио! Трудио сам се, радио, па хоћу сад, да ме живот награди за моје трудове и лишавања.

— Мени је Којо казивао, да сте и ви прво у малом знали да нађете много радости.

— То бјеше прво! — нехатно кроз зубе проговори Подвисоцки.

— Што се мене тиче — продужи Марија Сергјејевна — немам од живота ништа више да желим. Нијесам никад ни сањати смјела о томе, да ће ме та срећа снаћи. Очекујемо дијете; већ су нас овђе почели да воле, оскудице хвала Богу не трпимо; па шта ћемо више? Ако овђе и нема забаве, као: позоришта, балова, маскарада; за мене баш биле и не биле. Најбоља забава је рад; онда не осјећаш никад доколице и вријеме неосјетно пролази. Још се нијеси тако рећи ни окренуо, а већ дан на измаку. И тако све дан по дан, година за годином..

(Наставиће се.)

ДОБИО САМ ИЗВРСНЕ
Сибирске моруне.
Разашиљем поштом. Једна кила К 2·20.
I. 212 6–10
Паја Поповић
Дарувар (Славонија.)

БЕРБЕРСКИ
ПОМОЋНИК,
старији, који врло добро брија, макар ожењен био, може одмах место добити. Заслуга добра.
Светозар Нађвински,
I. 249 2–3 ВЕЛ. БЕЧКЕРЕК.

ЈАЈА за насађивање, кокошија правих Минорки, чисте немачке расе продајем у свако доба
12 комади за 2 круне
Младен Предраговић
I. 239 3–3 у Панчеву.

„Свој своме“
ВИТОМИР Ф. КУРУЦА
○ кројач мушког одела ○
НОВИ САД,
ћурчијска улица број 16.
препоручује своје велико стовариште
енглеских штофова
укусан крој
брза и тачна послуга
једна проба је доста да се свако о тачности и солидарности моје радње увери.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.